

קיא ירי

בשבעות האחרונים עמד העולם הזה במבחן קשה. אולי כדאי לבחון כאן כיצד עמד במבחן זה, בתנאים החדשים שנוצרו מאז הבחירות. המשימה שעמדה לפנינו לא היתה מיוחדת במינה לגבינו. היו לנו משימות כאלה כמה פעמים בשנות קיומו של השבועון המסויים. היה עלינו לשבור קשר של שתיקה, שנרקם סביב פרשה של עוול. כל העיתונות היומית השתתפה בקשר זה, שנעזר גם עלידי האופי הביטחוני של הנושא, הכפוף לצנזורה קיצונית. תפקידנו — והרי לשם זה קיים שבועון זה — היה להעלות את הנושא על סדר יומה של המדינה, להכריח את מוסדות הממשל לתקן את העוול, ולהעמיד את הציבור הנאור על הסתאבות סדרי השילטון, שאיפשרו פרשת כזאת. איך עושים זאת, כאשר הנושא כולו סודי וכמוס, וכאשר המכשיר היחידי העומד לרשותנו הוא השבועון הזה?

עיתון חי בכנסת

במשך שנות כהונתו של אורי אבנרי בכנסת, היו לנו כמה אופציות של פעולה. בעיקבות השילוב המיוחד של הסיעה והשבועון, שניתן היה להרחיבו גם לעבר בית המישפט ופעולה ציבורית.

העוול הזה
מגן חבנו להעמיד את שרון ליעוב צבאי
שרון גרם להדחת גונן

העובדות המגוונות של כרשן דייכום הישראלית

פרשת שרון-גורודיש

שער העולם הזה 1900
העווים לא ירו בכנסת

קל לתאר מה היינו עושים בשבועיים האחרונים אילו היה אבנרי חבר הכנסת הנוכחית. הוא היה קם בעת הוויכוח המדיני, וזרק את העובדות הסודיות לתוך חלל אולם הכנסת, לעבר גולדה מאיר ומשה דיין. הללו היו צריכים להגיב. יור הכנסת היה בוודאי מוחק את הדברים מן הפרוטוקול, לפי תרואת הממשלה, שהוא משועבד לה. אבל בינתיים היתה נוצרת סערה ציבורית, העיתונות העולמית היתה עולה על הנושא, והעיתונות היומית היתה נאלצת לוותר על קשר השתיקה. כך עשינו כמה פעמים בשנים האחרונות, כאשר סברנו שהובנתו הציבורית היא לפוצץ פרשה שהושתקה.

הדבר לא היה אפשרי הפעם. העדר סיעתנו בבית בלט מאד. אחרי שהעולם הזה כבר פוצץ את הפרשה, לא העז איש לי העלותה במליאת הכנסת. גם כאשר הוריע משה דיין עצמו בכנסת השבוע, בעת הוויכוח על תקנות החירום שסיפק הזדמנות אידיאלית לפרלמנטר מנוסה לחשוף את שקרי הממשלה בפרשה זו, לא עשה זאת איש.

חוששני שיש לקבוע כי הכנסת ירדה מן הפרק כמכשיר לחשיפת פרשות מוש תקות — כשם שלא היתה קיימת מבחינה זו לפני 1965.

ותיקי העולם הזה זוכרים, למשל, מה קרה כאשר גילינו מעל עמודי העיתון את פרשת מכירתם של עוזים לצבא הפורטוגלי, שהשתמש בהם לדיכוי תנועת ההשתחררות במושבות האפריקאיות. למרות שהוכחנו שהממשלה שיקרה במצח נחושה, לא מצאנו אף חברי כנסת אחד שהיה מוכן להעלות את הפרשה בבית הנבחרים. חירוגו על הפתחים, סיפקו לח"כים הוכחות מצולמות שהבאתי בעצמי מפורטוגל — ושום דבר לא עזר. הכנסת נשארה דוממת. כמו השבוע.

כואב אחד, ניכתב אחד

ובכן, מה עשינו בפרשה האחרונה? פתחנו במערכה במאמרו של אורי אבנרי, "פרשת דרייפוס", שפורסם במדור הנדון, לפני ארבעה שבועות (העולם הזה 1897). מאמר זה לא הזכיר שום פרטים, ורק קוראים בעלי חוש מפותח יכלו לנחש במה המדובר. אבל הוא הספיק כדי לעורר תשומת לב לאומית ובינלאומית. זהו אחד הנכסים של העולם הזה: מאמינים לנו שאיננו עוסקים בבלופים. כאשר אמרנו שיש פרשה כמוסה, הדומה לדעתנו לפרשת דרייפוס, האמינו לנו. עיתונאים בינלאומיים ששהו בישראל, החלו מתעניינים בעניין. לפחות אחד מהם, אריק רולד מלה מונד, הצליח לפענח את התעלומה על סמך המאמר הזה. הוא דיבר עם חיים ברילב ואריק שרון, אסף חומר — ולבסוף פוצץ את הפרשה בעיתונו. בצורה זו נשבר איסור הצנזורה, אולם קשרי השתיקה בארץ נשאר בעינו. רק כמה שורות ממאמר זה של רולד הסתגנו לתוך צהרונות ישראל, עיתוני הבוקר התעלמו ממנו כליל.

בינתיים נקט אורי אבנרי פעולה מקבילה. הוא שיגר מיכתב לכל חברי הממשלה וועדת החוץ והביטחון, בו פרט את פרטי הפרשה. את המיכתב הזה כתב כחבר כנסת, שנהנה עדיין מחסינות. אילו כתב אותו אחרי גמר תקופת הכהונה הרשמית של הכנסת השביעית, היה מסתכן בגילוי סודות ביטחוניים. גם אז היה שולח את המיכתב — אך תוך סיכון עצמי רב.

מבחינה זו חל עתה שינוי לרעה. העולם הזה יום את ההליכה לכנסת. לפני שמונה שנים, על רקע האיום של חוקלשון הרע, והנסיון הגלוי של הממשלה לשבור שבועון זה באופן פסי, במשך שמונה שנים לא חודשו נסיונות אלה. עכשיו יש להתכונן לקראת חידושים.

כל האמצעים האלה ביהד — המאמר הסתום הראשון בעולם הזה, הגילויים שבאו בעיקבותיו בחו"ל, ושיגור המיכתב לחברי הממשלה, הורידו את המיכסה מעל סיריחלחץ. כמה מחברי הממשלה פעלו על פי המיכתב, תבעו דיון בממשלה. דיון זה, אף שהיה מגוחך ושקרני, לפחות הוציא את הפרשה החוצה. אייפשו היה עוד להשתקת. בשבוע האחרון הקדשנו לה המישה עמודים ושער, והפעם יוכלו לפרט את מרבית העובדות (אם כי לא את כולן).

זה לא הביא לפיתרון הבעיה. לתיקון העוול, להסקת מסקנות לגבי אנשים וסדריי ממשל. אבל את תפקידנו שלנו, בשבועון זה, מילאנו. העלינו במו ידינו את הפרשה על סדר היום, אחרי שכל כלי התקשורת והגופים הפוליטיים גמרו אומר להשתקת. תוך כדי כך נתגלה שוב כוחו המיוחד של העולם הזה. בימי כהונתו של אבנרי בכנסת זכתה פעולת הסיעה לפירוט רבה מאד, ולא פעם נשכח שהעולם הזה הוא הבסיס לפעולה זו. מכיוון שהשבועון סיפק לסיעה את המידע הדרוש, דיווח על פעולותיה ולא איפשר השתקתן.

כיום, כשהשבועון שוב עומד לבדו במערכה לגילוי האמת, קל יותר להתחין ביכולתו. הפרשה הי אחרונה דנוימד אמת ריג

התקשורת

חס בכנים נעים בחוץ

מעילים ומקטרונים עור עם פרווה

בשיא החורף מהירי סוף העונה

ייצור ע"י וינוצקי בלעדי אצל

בוטיק קארין רח' אלנבי 60 תל-אביב

for men

אחרי כל גילוח (תענוג מכוש!)

נחוז גברי GREEN LEAF/GOLDEN TOBACCO

תאמר